

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
HAZİRAN 2019 SAYI 130 FİYATI 11 LİRA

- MESCİD-İ HARAM'IN
KADİM SAKINLERİ
OSMANLI REVAKLARI
- YILDIZ'DAKİ İSTİHBARAT

MUKADDES TOPRAKLARDA İLK OSMANLI MÜDAFAASI

SELMAN REİS'İN
1517 CİDDE
SAVUNMASI

Her çocuğun bir kütüphanesi olsun diye, okumayı
sevdiren 40 kitabı sizler için bir araya getirdik.

ÇOCUĞUMUN KÜTÜPHANESİ

tam **40** kitap
yalnızca **333** TL

6 taksit
fırsatı

camlica kitap

HASBAHÇE

*Çocuğumun kütüphanesi projesi Camlica Kitap- Hasbahçe işbirliği ile hazırlanmıştır.

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
HAZİRAN 2019 - SAYI 130

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü AHMET APAYDIN
Editörler VEYSEL SEKMEN - R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI
Editör Asistanı EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFRAN
Reklam HÜSEYİN GÜNEY
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicakitap.org

YÖNETİM YERİ

Alemdar Mah. Divanyolu Cad. İncili Çavuş Sokak No 9A
Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL

BASKI VE ÇİLT

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 52
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Matbaa Sertifiaka No 16384

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA BAYİİ

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATİ AVRUPA BAYİİ

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayınlansın yahut yayınlansın iade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü mesuliyeti yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 52 Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

Yedikitadan...

D

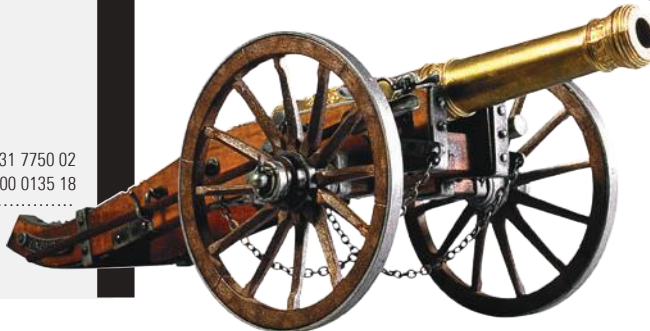
ünyanın gözbebeği iki mukaddes şehir üzerindeki kem gözlerin geçmişi, Asr-ı Saadet'e kadar uzanır. Orası hakkında art niyet besleyenler, Hz. Abdülmuttalib'in

"Kâbe'yi Rabbi korur!" sözünden habersiz gibidirler. Nitekim Haremeyn-i Şerifeyn, tarih boyunca kudretli bir muhafaza hep sahip olmuştur. İşte bu "hâdim" ve muhafızlardan en güçlüsü olan Osmanlılar, bayrağı 1517'de Memlûklerden devraldı.

İki mukaddes beldeyi üzerinde barındıran Arap Yarımadası'nın batı sınırını Kızıldeniz çizer. "Bahr-i Ahmer" yani Kızıldeniz, aynı zamanda Akdeniz ve Hint Okyanusu'nu bağlayan bir hattır. Bölgenin stratejik öneminin farkında olan Portekizliler, görünüşte ticarî ağırlıklı ama esasında dinî saiklerle yola çıktıklarından ana hedeflerinden biri, Mekke-i Mükerrreme'ydi. Kendilerini bu hedefe ulaştıracak en kestirme yol ise Kızıldeniz sahilinde, Kâbe-i Muazzama'ya 60 km mesafedeki Cidde Limanı'ydı.

Portekizliler 1517'de Kızıldeniz'in okyanusa açılan kapısı Bab'ül-Mendeb'e geldiklerinde, yerli işbirlikçiler bulmakta zorlanmadılar ve Kızıldeniz'e girip rotalarını Cidde'ye çevirdiler. Neyse ki Osmanlı denizcisi Selman Reis onlardan önce gelmiş, daha önce Memlûkler tarafından yaptırılan tahkimatı güçlendirmiş, Portekizlileri beklemekteydi. Onun Cidde savunması tarihte bir dönüm noktası olmuş, Portekiz tehlikesi evvela Mukaddes Topraklardan, sonra da Kızıldeniz'den uzaklaştırılmıştır. Bunu sağlayan el, Osmanlı'ydı. Zira aynı tarihte Yavuz Sultan Selim, Ridaniye'de kazandığı zaferle Memlûklere son vermiş, böylece Selman Reis, Osmanlı idaresindeki Haremeyn-i Şerifeyn'in ilk savunucusu olmuştu.

Ramazan-ı Şerif bayramınızı tebrik eder, istifadeli okumalar dileriz.

içinde

s.6
**OSMANLI'DAN
GÜNÜMÜZE
BAYRAMLARIN
VAZGEÇİLMEZLERİ**

s.8
AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

s.10
MALUM OLA Kİ!
EMRE BOYACI

s.12
RESİMLİ TARİH
MEHMET BİLGİ

s.14
**TARİHİN SEYRİNİ
DEĞİŞTİREN
OSMANLI
TOPLARI**
KAYIHAN ÇAĞLAR

s.20
**MUKADDES
TOPRAKLARDA
İLK OSMANLI
MÜDAFAASI**

**SELMAN REİS'İN 1517
CİDDE SAVUNMASI**
RÖP: VEYSEL SEKMEN

s.38
ÂNIN HİKÂYESİ
TUNAHAN KANICI

s.40
**UFKUNDA ÂLİMLERİN
PARLADIĞI YURT
MÂVERÂÜNNEHİR,**
DR. ÖĞR. ÜYESİ BAYRAM ARIF KÖSE

s.48
TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

kiler

s.50

EFSANEDEN GERÇEĞE SULTAN ABDÜLHAMİD'İN GİZLİ TEŞKİLATI YILDIZ'DAKİ İSTİHBARAT

PROF. DR. HAMİT PEHLIVANLI

s.60

İSİMDEN MÜSEMMAYA

MEHMET BAĞ

s.62

MESCİD-İ HARAM'IN KADİM SAKINLERİ OSMANLI REVAKLARI

FATİH KARABOĞA

s.75

BERCESTE

s.76

TESTGÂH

AHMET SARBAY

s.78

BULMACA

SELMAN ASLAN

Hayırlı Bayramlar

*Osmanlı'dan
Günümüze
Bayramların
Vazgeçilmezleri*

Bayrama Hazırlık

Haneler temizlenir, bayramlık kıyafetler hazırlanır, misafirlere ikram edilecek tatlılar pişirilir, şerbetlenir...

Bayramlaşma

Bayram namazından sonra cemaatle toplu bayramlaşma merasimi icra edilir...

Kabir Ziyaretleri

Aileler, ahirete göç etmiş akrabalarını da unutmaz, kabirlerini ziyaret eder...

Çocukları Sevindirme

Çocuklara bayramlıklar alınır, bayramlaşmaya gelen çocuklara harçlık verilir, şeker ikram edilir...

Misafire İzzet ve İkram

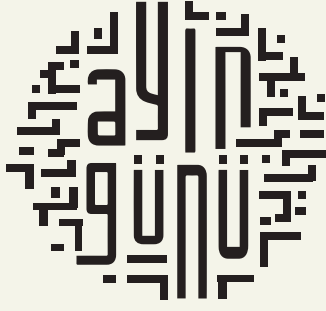
Bayram hazırlıkları sırasında hazırlanan tatlılar ile çeşitli şekerlemeler, bayramlaşmak için gelenlere ikram edilir...

Sıla-i Rahim

Eş-dost ve akraba ziyaret edilir, büyüklerin elleri öpülür...

Bayram Tebrikleri

Bir zamanların bayram tebrik kartlarının yerini günümüzde kısa mesajlar alsa da bayramların en vazgeçilmez âdetlerinden biri bayram tebriğidir. Siz de sevdiklerinizin bayramını tebrik etmeyi unutmayın!..

8 HAZİRAN ۶۳۲ (HZ. EBUBEKİR'E BİAT EDİLDİ)

İSLÂM'IN İLK HALİFESİ HZ. EBUBEKİR (R.A.)

12 Rebiülevvel 11 /
8 Haziran 632: Fahr-i
Âlem Efendimiz
(s.a.v.) kuşluk vaktinde
dünya âleminden
ahiret âlemine irtihal
buyurdular.

Ensâr-ı Kiram, kendi
ictihadlarınca Hz.
Sa'd bin Ubâde (r.a.)
hazretlerine biat etmek
istediler. Ancak Hz.
Ebubekri's-Sıddîk,
Hz. Ömerü'l-Faruk ve
Hz. Ebu Ubeyde bin
Cerrah radiyallahu
teâlâ anhüm, Ensâr'a
nasihat ederek bu
fikirlere isabetli
olmadığına onları ikna
ettiler.

Medine-i Münevvere'yi
matem havası
kaplamıştı. Hz. Ömer
(r.a.) gibi bazı sahabîler,
Peygamberimizin vefatına
inanmak istemiyorlardı.
Ancak vakur hâliyle Hz.
Ebubekir (r.a.) geldi ve
bütün sahabeyi teskin etti.

Nihayetinde
Ensâr'dan Beşir
(r.a.) dedi ki:
"Ey insanlar,
Muhammed
Aleyhisselam
Kureyş'tendir.
Kendi kavmi, onun
hilafetine daha
layıktır. Bizim de
İslâm'da öncelik,
nusret ve cihad
hakkımız vardır.
Lakin bundan asıl
muradımız, Allah
ve resulünün
rıзалarıydı. Karşılık
istemeyiz."

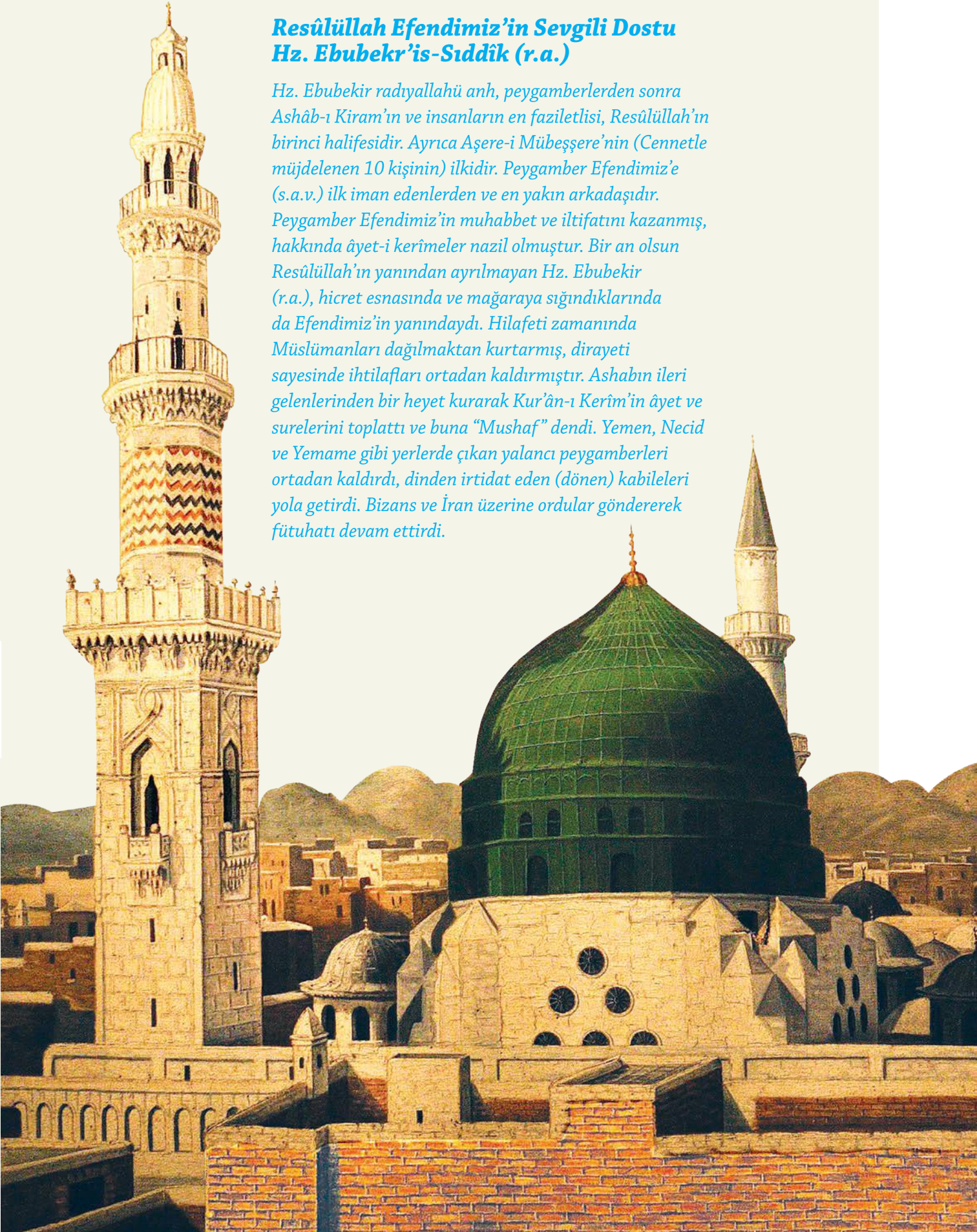
Ümmetin işlerini görmek ve dinin
hükümlerini icra etmek için, her
şeyden evvel Resûl-i Ekrem'e
halife olacak bir emir seçmek
gerekiyordu. Birçok hadis-i şerifte
Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali
radiyallahu anhüm hazretlerinin
hilafetlerine dair işaretler vardı.
Lakin Efendimiz (s.a.v.) "Benden
sonra filana biat ediniz." diye
açıkça emretmemiş, bu işi Ashâb-ı
Kiram'ın seçimine bırakmıştı.

İşte o sırada Hz. Ebubekir,
"Size bu iki zatı seçtim. Birine
biat ediniz." diye Hz. Ömer ve
Hz. Ebu Ubeyde'yi gösterdi.
İkisi birden: "Resûlüllah'ın
ileri geçirdiği zatın önüne kim
geçebilir." diyerek geri durdular.

Hemen ardından da evvela Hz.
Ömer, Hz. Ebubekir'e biat etti. Onu
Hz. Ebu Ubeyde ve diğer Ashâb-ı
Kiram takip etti. Böylece mesele
halloldu. (Allahü Teâlâ hepsinden
razı olsun.)

Resûlüllah Efendimiz'in Sevgili Dostu Hz. Ebubekr'is-Sıddîk (r.a.)

Hz. Ebubekir radiyallahü anh, peygamberlerden sonra Ashâb-ı Kiram'ın ve insanların en faziletlisi, Resûlüllah'ın birinci halifesidir. Ayrıca Aşere-i Mübeşşere'nin (Cennetle müjdelenen 10 kişinin) ilkidir. Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.) ilk iman edenlerden ve en yakın arkadaşıdır. Peygamber Efendimiz'in muhabbet ve iltifatını kazanmış, hakkında âyet-i kerîmeler nazil olmuştur. Bir an olsun Resûlüllah'ın yanından ayrılmayan Hz. Ebubekir (r.a.), hicret esnasında ve mağaraya sığındıklarında da Efendimiz'in yanındaydı. Hilafeti zamanında Müslümanları dağılmaktan kurtarmış, dirayeti sayesinde ihtilafları ortadan kaldırmıştır. Ashabın ileri gelenlerinden bir heyet kurarak Kur'ân-ı Kerim'in âyet ve surelerini toplattı ve buna "Mushaf" dendi. Yemen, Necid ve Yemame gibi yerlerde çıkan yalancı peygamberleri ortadan kaldırdı, dinden irtidat eden (dönen) kabileleri yola getirdi. Bizans ve İran üzerine ordular göndererek fütuhatı devam ettirdi.

۹۰۰	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰
۹۷۶ ۹۰۱ ۹۲۶ ۹۰۱	۸۷۶ ۸۰۱ ۸۲۶ ۸۰۱	۷۷۶ ۷۰۱ ۷۲۶ ۷۰۱	۶۷۶ ۶۰۱ ۶۲۶ ۶۰۱	۵۷۶ ۵۰۱ ۵۲۶ ۵۰۱
۹۷۷ ۹۰۲ ۹۲۷ ۹۰۲	۸۷۷ ۸۰۲ ۸۲۷ ۸۰۲	۷۷۷ ۷۰۲ ۷۲۷ ۷۰۲	۶۷۷ ۶۰۲ ۶۲۷ ۶۰۲	۵۷۷ ۵۰۲ ۵۲۷ ۵۰۲
۹۷۸ ۹۰۳ ۹۲۸ ۹۰۳	۸۷۸ ۸۰۳ ۸۲۸ ۸۰۳	۷۷۸ ۷۰۳ ۷۲۸ ۷۰۳	۶۷۸ ۶۰۳ ۶۲۸ ۶۰۳	۵۷۸ ۵۰۳ ۵۲۸ ۵۰۳
۹۷۹ ۹۰۴ ۹۲۹ ۹۰۴	۸۷۹ ۸۰۴ ۸۲۹ ۸۰۴	۷۷۹ ۷۰۴ ۷۲۹ ۷۰۴	۶۷۹ ۶۰۴ ۶۲۹ ۶۰۴	۵۷۹ ۵۰۴ ۵۲۹ ۵۰۴
۹۸۰ ۹۰۵ ۹۳۰ ۹۰۵	۸۸۰ ۸۰۵ ۸۳۰ ۸۰۵	۷۸۰ ۷۰۵ ۷۳۰ ۷۰۵	۶۸۰ ۶۰۵ ۶۳۰ ۶۰۵	۵۸۰ ۵۰۵ ۵۳۰ ۵۰۵
۹۸۱ ۹۰۶ ۹۳۱ ۹۰۶	۸۸۱ ۸۰۶ ۸۳۱ ۸۰۶	۷۸۱ ۷۰۶ ۷۳۱ ۷۰۶	۶۸۱ ۶۰۶ ۶۳۱ ۶۰۶	۵۸۱ ۵۰۶ ۵۳۱ ۵۰۶
۹۸۲ ۹۰۷ ۹۳۲ ۹۰۷	۸۸۲ ۸۰۷ ۸۳۲ ۸۰۷	۷۸۲ ۷۰۷ ۷۳۲ ۷۰۷	۶۸۲ ۶۰۷ ۶۳۲ ۶۰۷	۵۸۲ ۵۰۷ ۵۳۲ ۵۰۷
۹۸۳ ۹۰۸ ۹۳۳ ۹۰۸	۸۸۳ ۸۰۸ ۸۳۳ ۸۰۸	۷۸۳ ۷۰۸ ۷۳۳ ۷۰۸	۶۸۳ ۶۰۸ ۶۳۳ ۶۰۸	۵۸۳ ۵۰۸ ۵۳۳ ۵۰۸
۹۸۴ ۹۰۹ ۹۳۴ ۹۰۹	۸۸۴ ۸۰۹ ۸۳۴ ۸۰۹	۷۸۴ ۷۰۹ ۷۳۴ ۷۰۹	۶۸۴ ۶۰۹ ۶۳۴ ۶۰۹	۵۸۴ ۵۰۹ ۵۳۴ ۵۰۹
۹۸۵ ۹۱۰ ۹۳۵ ۹۱۰	۸۸۵ ۸۱۰ ۸۳۵ ۸۱۰	۷۸۵ ۷۱۰ ۷۳۵ ۷۱۰	۶۸۵ ۶۱۰ ۶۳۵ ۶۱۰	۵۸۵ ۵۱۰ ۵۳۵ ۵۱۰
۹۸۶ ۹۱۱ ۹۳۶ ۹۱۱	۸۸۶ ۸۱۱ ۸۳۶ ۸۱۱	۷۸۶ ۷۱۱ ۷۳۶ ۷۱۱	۶۸۶ ۶۱۱ ۶۳۶ ۶۱۱	۵۸۶ ۵۱۱ ۵۳۶ ۵۱۱
۹۸۷ ۹۱۲ ۹۳۷ ۹۱۲	۸۸۷ ۸۱۲ ۸۳۷ ۸۱۲	۷۸۷ ۷۱۲ ۷۳۷ ۷۱۲	۶۸۷ ۶۱۲ ۶۳۷ ۶۱۲	۵۸۷ ۵۱۲ ۵۳۷ ۵۱۲
۹۸۸ ۹۱۳ ۹۳۸ ۹۱۳	۸۸۸ ۸۱۳ ۸۳۸ ۸۱۳	۷۸۸ ۷۱۳ ۷۳۸ ۷۱۳	۶۸۸ ۶۱۳ ۶۳۸ ۶۱۳	۵۸۸ ۵۱۳ ۵۳۸ ۵۱۳
۹۸۹ ۹۱۴ ۹۳۹ ۹۱۴	۸۸۹ ۸۱۴ ۸۳۹ ۸۱۴	۷۸۹ ۷۱۴ ۷۳۹ ۷۱۴	۶۸۹ ۶۱۴ ۶۳۹ ۶۱۴	۵۸۹ ۵۱۴ ۵۳۹ ۵۱۴
۹۹۰ ۹۱۵ ۹۴۰ ۹۱۵	۸۹۰ ۸۱۵ ۸۴۰ ۸۱۵	۷۹۰ ۷۱۵ ۷۴۰ ۷۱۵	۶۹۰ ۶۱۵ ۶۴۰ ۶۱۵	۵۹۰ ۵۱۵ ۵۴۰ ۵۱۵
۹۹۱ ۹۱۶ ۹۴۱ ۹۱۶	۸۹۱ ۸۱۶ ۸۴۱ ۸۱۶	۷۹۱ ۷۱۶ ۷۴۱ ۷۱۶	۶۹۱ ۶۱۶ ۶۴۱ ۶۱۶	۵۹۱ ۵۱۶ ۵۴۱ ۵۱۶
۹۹۲ ۹۱۷ ۹۴۲ ۹۱۷	۸۹۲ ۸۱۷ ۸۴۲ ۸۱۷	۷۹۲ ۷۱۷ ۷۴۲ ۷۱۷	۶۹۲ ۶۱۷ ۶۴۲ ۶۱۷	۵۹۲ ۵۱۷ ۵۴۲ ۵۱۷
۹۹۳ ۹۱۸ ۹۴۳ ۹۱۸	۸۹۳ ۸۱۸ ۸۴۳ ۸۱۸	۷۹۳ ۷۱۸ ۷۴۳ ۷۱۸	۶۹۳ ۶۱۸ ۶۴۳ ۶۱۸	۵۹۳ ۵۱۸ ۵۴۳ ۵۱۸
۹۹۴ ۹۱۹ ۹۴۴ ۹۱۹	۸۹۴ ۸۱۹ ۸۴۴ ۸۱۹	۷۹۴ ۷۱۹ ۷۴۴ ۷۱۹	۶۹۴ ۶۱۹ ۶۴۴ ۶۱۹	۵۹۴ ۵۱۹ ۵۴۴ ۵۱۹
۹۹۵ ۹۲۰ ۹۴۵ ۹۲۰	۸۹۵ ۸۲۰ ۸۴۵ ۸۲۰	۷۹۵ ۷۲۰ ۷۴۵ ۷۲۰	۶۹۵ ۶۲۰ ۶۴۵ ۶۲۰	۵۹۵ ۵۲۰ ۵۴۵ ۵۲۰
۹۹۶ ۹۲۱ ۹۴۶ ۹۲۱	۸۹۶ ۸۲۱ ۸۴۶ ۸۲۱	۷۹۶ ۷۲۱ ۷۴۶ ۷۲۱	۶۹۶ ۶۲۱ ۶۴۶ ۶۲۱	۵۹۶ ۵۲۱ ۵۴۶ ۵۲۱
۹۹۷ ۹۲۲ ۹۴۷ ۹۲۲	۸۹۷ ۸۲۲ ۸۴۷ ۸۲۲	۷۹۷ ۷۲۲ ۷۴۷ ۷۲۲	۶۹۷ ۶۲۲ ۶۴۷ ۶۲۲	۵۹۷ ۵۲۲ ۵۴۷ ۵۲۲
۹۹۸ ۹۲۳ ۹۴۸ ۹۲۳	۸۹۸ ۸۲۳ ۸۴۸ ۸۲۳	۷۹۸ ۷۲۳ ۷۴۸ ۷۲۳	۶۹۸ ۶۲۳ ۶۴۸ ۶۲۳	۵۹۸ ۵۲۳ ۵۴۸ ۵۲۳
۹۹۹ ۹۲۴ ۹۴۹ ۹۲۴	۸۹۹ ۸۲۴ ۸۴۹ ۸۲۴	۷۹۹ ۷۲۴ ۷۴۹ ۷۲۴	۶۹۹ ۶۲۴ ۶۴۹ ۶۲۴	۵۹۹ ۵۲۴ ۵۴۹ ۵۲۴
۱۰۰۰ ۹۲۵ ۹۵۰ ۹۲۵	۹۰۰ ۸۲۵ ۸۵۰ ۸۲۵	۸۰۰ ۷۲۵ ۷۵۰ ۷۲۵	۷۰۰ ۶۲۵ ۶۵۰ ۶۲۵	۶۰۰ ۵۲۵ ۵۵۰ ۵۲۵
۱۱۸ ۱۱۵ ۱۱۲ ۱۰۹ ۱۰۶ ۱۰۳ ۱۰۰ ۹۷ ۹۴ ۹۱ ۸۸ ۸۵ ۸۲ ۷۹ ۷۶ ۷۳ ۷۰ ۶۷ ۶۴ ۶۱ ۵۸ ۵۵ ۵۲ ۴۹ ۴۶ ۴۳ ۴۰ ۳۷ ۳۴ ۳۱ ۲۸ ۲۵ ۲۲ ۱۹ ۱۶ ۱۳ ۱۰ ۰۷ ۰۴ ۰۱ ۰	۱۱۷ ۱۱۴ ۱۱۱ ۱۰۸ ۱۰۵ ۱۰۲ ۰۹ ۹۶ ۹۳ ۹۰ ۸۷ ۸۴ ۸۱ ۷۸ ۷۵ ۷۲ ۶۹ ۶۶ ۶۳ ۶۰ ۵۷ ۵۴ ۵۱ ۴۸ ۴۵ ۴۲ ۳۹ ۳۶ ۳۳ ۳۰ ۲۷ ۲۴ ۲۱ ۱۸ ۱۵ ۱۲ ۰۹ ۰۶ ۰۳ ۰ ۰	۱۱۶ ۱۱۳ ۱۱۰ ۱۰۷ ۱۰۴ ۱۰۱ ۰۸ ۹۵ ۹۲ ۸۹ ۸۶ ۸۳ ۸۰ ۷۷ ۷۴ ۷۱ ۶۸ ۶۵ ۶۲ ۵۹ ۵۶ ۵۳ ۵۰ ۴۷ ۴۴ ۴۱ ۳۸ ۳۵ ۳۲ ۲۹ ۲۶ ۲۳ ۲۰ ۱۷ ۱۴ ۱۱ ۰۸ ۰۵ ۰۲ ۰ ۰	۱۱۵ ۱۱۲ ۱۰۹ ۱۰۶ ۱۰۳ ۱۰۰ ۰۷ ۹۴ ۹۱ ۸۸ ۸۵ ۸۲ ۷۹ ۷۶ ۷۳ ۷۰ ۶۷ ۶۴ ۶۱ ۵۸ ۵۵ ۵۲ ۴۹ ۴۶ ۴۳ ۴۰ ۳۷ ۳۴ ۳۱ ۲۸ ۲۵ ۲۲ ۱۹ ۱۶ ۱۳ ۱۰ ۰۷ ۰۴ ۰ ۰	۱۱۴ ۱۱۱ ۱۰۸ ۱۰۵ ۱۰۲ ۰۹ ۰۶ ۹۳ ۹۰ ۸۷ ۸۴ ۸۱ ۷۸ ۷۵ ۷۲ ۶۹ ۶۶ ۶۳ ۶۰ ۵۷ ۵۴ ۵۱ ۴۸ ۴۵ ۴۲ ۳۹ ۳۶ ۳۳ ۳۰ ۲۷ ۲۴ ۲۱ ۱۸ ۱۵ ۱۲ ۰۹ ۰۶ ۰۳ ۰ ۰

Kanuni Sultan Süleyman'ın hanımı Hürrem Sultan İstanbul, Mekke-i Mükerrreme, Medine-i Münevvere ve Kudüs-i Şerif'te hayır eserleri inşa ettirmişti. Kudüs'te inşa ettirdiği Haseki Sultan İmaret'i'nden her gün ihtiyaç sahiplerine yemek dağıtılıyordu. İmaret günümüzde de aynı hizmeti sürdürüyor.

Osmanlı
hayırseverliğinin
Kudüs'teki temsilcisi
imaretten, 467
yıldır kesintisiz her
gün ücretsiz yemek
dağıtılıyor. Eskiden
yemek dağıtılan
ihtiyaç sahibi herkesin
numarası vardı.
İmaretin duvarına
asılı dağıtım cetveli
üzerinde de 1000'e
kadar rakamlar ve
her rakamın altında
iki delik bulunmakta.
Bunlar yemek ve
ekmek delikleridir.
Vazifeliler, numarasını
söyleyen ihtiyaç
sahibine yemeğini ve
ekmeğini verdikten
sonra, numara
altındaki 2 deliğe ufak
biriser çubuk koyarlardı.
Böylece hem
suiistimalin önüne
geçilmiş olur hem de
o gün kimin yemek
almadığı anlaşılırdı.

Günümüzde Kudüs'te Mescid-i Aksa avlusu içinde yer alan İslâm Müzesi'nde muhafaza edilen Hürrem Sultan İmareti'nin Dağıtım Cetveli

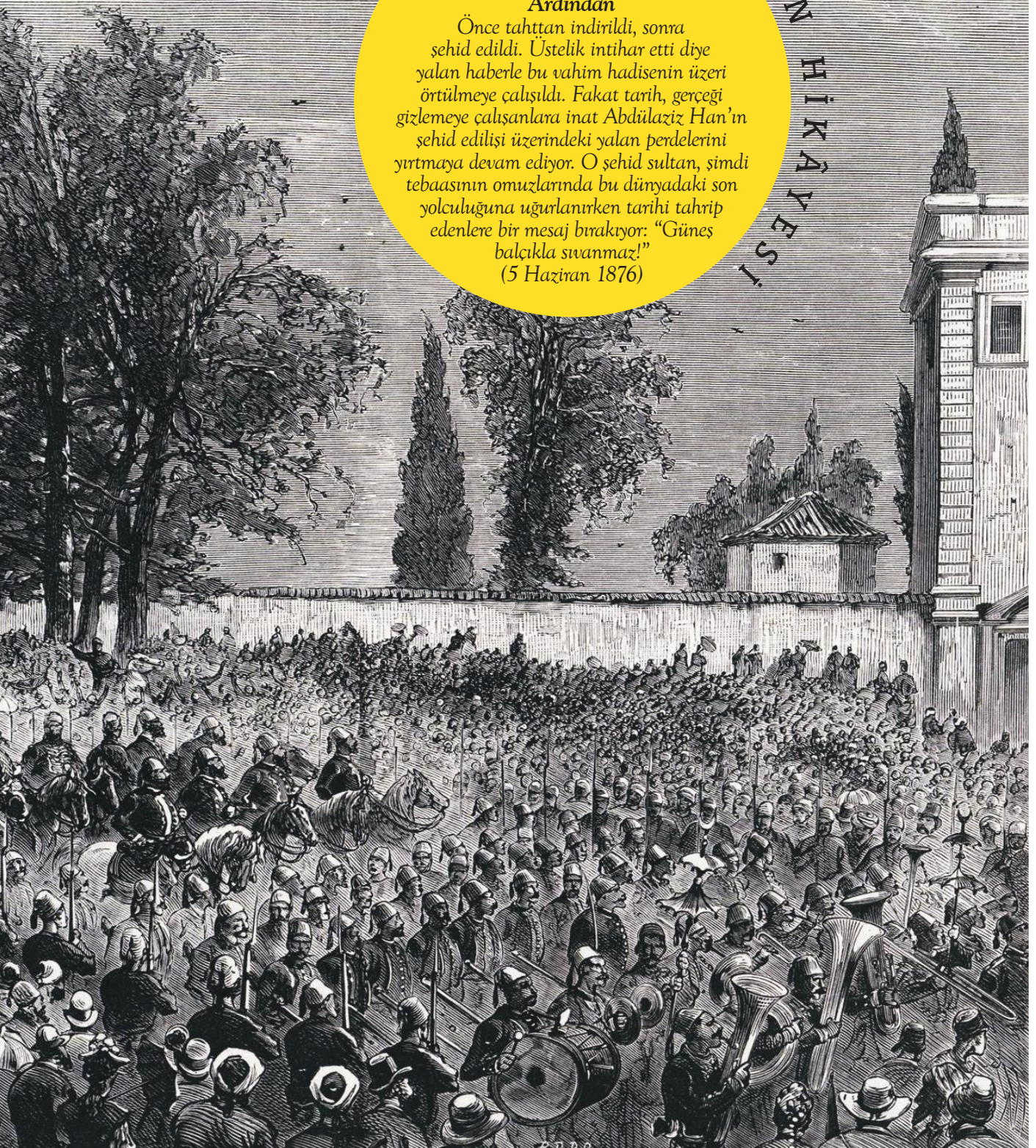

آنک چکایسی

Şehid Sultanın Ardından

Önce tahttan indirildi, sonra
şehid edildi. Üstelik intihar etti diye
yalan haberle bu vahim hadisenin üzeri
örtülmeye çalışıldı. Fakat tarih, gerçeği
gizlemeye çalışanlara inat Abdülaziz Han'ın
şehid edilişi üzerindeki yalan perdelerini
yırtmaya devam ediyor. O şehid sultan, şimdi
tebaasının omuzlarında bu dünyadaki son
yolculuğuna uğurlanırken tarihi tahrip
edenlere bir mesaj bırakıyor: "Güneş
balçıkla sıvanmaz!"
(5 Haziran 1876)

ANIN
HİKÂYESİ

İSTANBUL'UN MEŞHUR MEYVE BAHÇESİ

Eski İstanbul'un muhtelif yerlerinde meyve bağları bulunuyordu. Üsküdar'da, Kadıköy'de, Boğaz'ın bazı semtlerindeki bağlara hükümdarlar da gider, buralarda vakit geçirirlerdi.

19. asırda, İstanbul'da bulunan meyve meraklıları arasında Sultan Abdülmecid'in validesi Bezmiâlem Valide Sultan da bulunuyordu. 1848 yılında, muhtelif yerlerden getirttiği fidanlarla 573 cins meyveli bir bağ tesis etmişti.

Bu bağda yetiştirilmiş meyvelerden büyük bir kısmı bugün unutulmuş ve belki İstanbul'da artık cinsleri de tükenmiştir. Bu meşhur bağda, şu meyveler vardı:

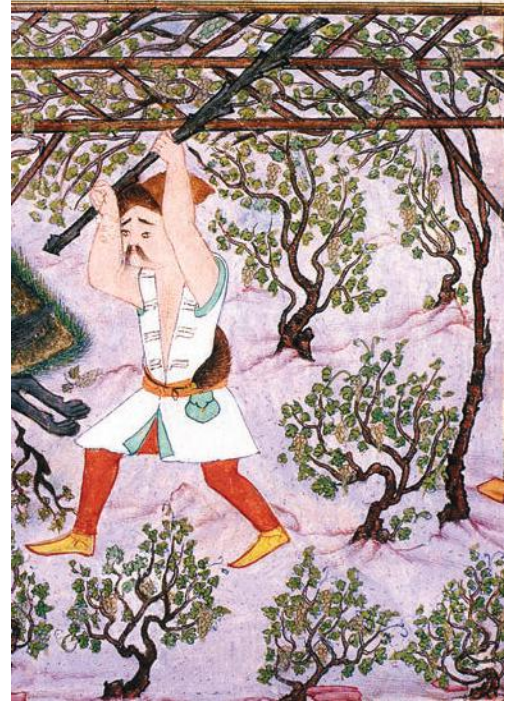
206 çeşit armut (Patlıcan armudu, bildirgin armudu, hümayun armudu, Preveze armudu, kabartmalı armut, mum armudu...), 98 çeşit elma (Vişne elması, al şerbetçi elması, ekmek elması, kabak elması, şeker elması...), 25 çeşit ayva, 43 çeşit şeftali (Yarma şeftali, türbe şeftalisi, Bostanî zühre, Fransız şeftalisi...), 13 çeşit vişne (Çiçek vişnesi,

süpürge vişnesi, ağustos vişnesi, kadı vişnesi, morina vişnesi...), 31 çeşit kiraz (Viranî kiraz, dalbastı kiraz, Tatlıoğlu kirazı...), 21 çeşit kayısı, 9 çeşit nar (Çiçek narı, kayısı kokulu nar, Derviş Nadi narı, şerbet narı, şurub narı...), 11 çeşit incir (Patlıcan/baktıcan inciri, löp inciri, çiçek inciri, beyaz incir, Sultan Selim inciri, sakız inciri...), 59 çeşit üzüm (Kara dünya, İzmir siyahı, Aydın sarısı, kabak üzümü, asma üzümü, parmak üzümü, Şam üzümü...), 31 çeşit portakal (Ekşi portakal, Bağdat portakalı, tatlı portakal, kan portakalı, Mersin portakalı...), 11 çeşit dut, 15 çeşit muşmula, limon (Bektaşî limonu, yediveren limonu, çekirdeksiz limon, bardak limonu, Mersin limonu, Rodos limonu), erik (Vardar erigi, patlıcan/baktıcan erigi, kırmızı kış erigi, hekim erigi, bal erigi...)

Bağın çeşitli meyveleri her mevsimde pek itinalı bir şekilde yetiştirilmişti. Valide bağı, devrinin en meşhur meyve bağları arasında sayılıyordu.

Günümüzde bazılarınca kullanılan "eski yazı" tabirinin aslında tam tersi manada olduğunu, en yeni (mücedded) yazının Kur'ân-ı Kerîm yazısı olduğunu, en eski yazının ise Latin yazısı olduğunu...

**BİLİYOR
MUYDUNUZ?**

▲ 17. yüzyılda, İstanbul'da bir bağ ve zararlı mahlukatı bağdan çıkarmaya çalışan bağcı

SÖZLERİN
ASILLARI

İPLİĞİ PAZARA ÇIKMAK

(Bir kimsenin önceden bilinmeyen kötü yönlerinin ortaya çıkması, herkese karşı rezil olması...)

Eski devirlerde, iplik bükten tezgâhlar, fabrikalar yok iken yün ve pamuğu evlerde genç kızlar ve kadınlar eğirip bükerek ve yumak hâlinde pazarlarda satarlarmış. İpliği güzel eğirmek, her tarafını aynı incelikte yapmak, düzgün bükmek, düğümsüz, kopuksuz yumaklamak her kızın ve her kadının yapacağı iş değilmiş. Yeni yetişen kızların ipliği pazarda beğenildi mi ve çabuk müşteri bulup satıldı mı, bir övünç vesilesi olurmuş: “Ha, şu Ahmet Ağa’nın kızı Huriye mi? Onun ipliği pazara çıktı, herkes kapıştı, çok hünerli bir kızdır.” diye övgüyle söz ederlermiş.

Bu tabir, zamanla mana değişmesine uğrayarak aslının tam tersi bir hâl almıştır.

“JÖN TÜRK” TABİRİ

Bir gün Sultan Abdülaziz, Sadrazam Âli Paşa’ya Paris’teki Yeni Osmanlılara yalnız Fransızların değil, kendilerinin de Fransızca “Jön Türk” demelerinin sebebini sormuş. Paşa da şöyle izah etmiş:

“Bir kısmının Türklükle hiçbir ilgisi yoktur, bir kısmı da ilgisini kesmiştir. Onun için Fransızca’yı Türkçeye tercih ederler!”

KİRALIK EV

Bir gün sohbet sırasında, Avrupa’da bazı meşhur yazarların ölümlelerinden sonra evlerinin müze hâline getirildiği ve bu evlerin üzerine onların isimlerinin yazıldığı konuşuluyordu. O sırada, Florinalı Nazım Bey, Süleyman Nazif’e sordu:

“Ben ölünce, kapımın üstüne konulacak levhaya ne yazarlar?”

Nazif hemen cevapladı:

“Kiralık ev!”

CÖMERDİN CİMRİLİĞİ

Gazneliler devrinin meşhur vezirlerinden Hasan Meymendî, yiyecek ikram edilirse asla tek başına yemez, yanındakilerle paylaşırdı.

Günün birinde bir adam gelip kendisine yeni mahsul üç salatalık ikram etti. Vezir, salatalığın birini soyup tek başına yedi. Sonra ikincisini de tek başına yedi. Üçüncüsünde de kimseye ikramda bulunmadı. Orada bulunanlar, hiç alışık olmadıkları bu durum karşısında çok şaşırdılar.

Hasan Meymendî, salatalıkları getiren adama teşekkür etti, kendisine ihsanda bulunup gönderdi. Adam gittikten sonra meclistekilere dönerek dedi ki:

“Salatalıkları niçin tek başıma yediğimi merak ediyorsunuzdur, söyleyeyim. Birinci yedim, epeyce acı olduğunu fark ettim, size ikram edemedim. İkinci ve üçüncüsü ilkinden de acı idi, onlardan da size sunamadım.

Çünkü birinize verecek olsam, olur da adamın ikramıyla ilgili kötü bir şey söylersiniz de adamcağız mahcup olur diye korktum. Bu sebeple yalnız yemeyi tercih ettim.”

İsimden Müsemmaya

MEHMED BAĞ

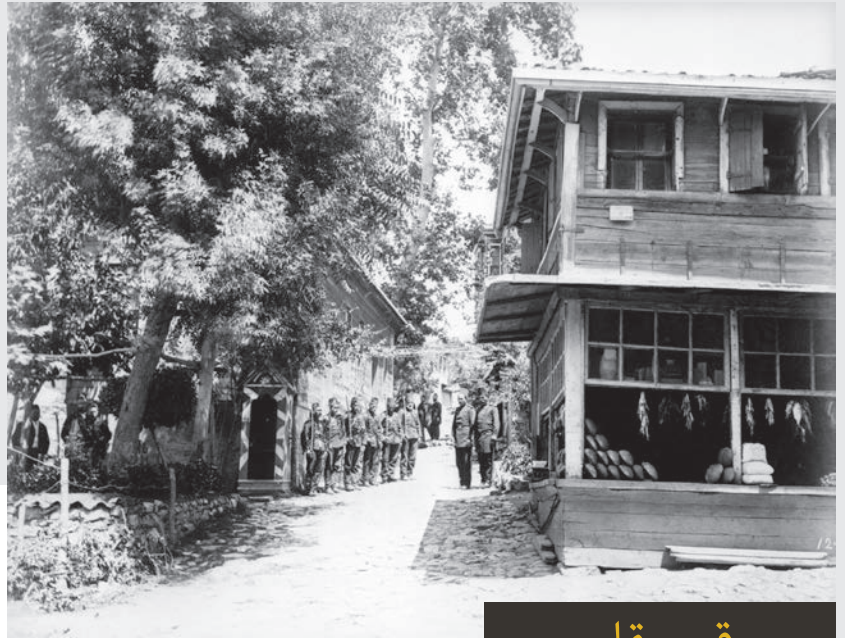
BİR SEMT

KISIKLI

Güzel Üsküdar'ın güzel semti Kısıklı. İki Çamlıca tepesinin ortasından boğaza doğru akan bu nazenin semte mahsus bir muhabbet iklimi vardır. Minik meydanında şöyle bir durup da o iklimi dinlemek gerekir. Bu kadar merkezî olduğu halde bu sükûneti nasıl muhafaza etmektedir Kısıklı? Şüphesiz mekânın şerefi "mekin" iledir. Bu güzel semti aziz bilen gönüllere selam ederiz.

Kısıklı adı, bu bölgeden çıkan bir suya nispetle verilmiştir. Ecdat, kayaların arasından sızan suya kısıklı derdi. Burada birkaç çeşme ile zapt edilmiş bir kısıklı suyu vardı. İçimi tatlı, latif bir su idi. Hüseyin Ayvansarayî ise bu bölgeye Kısıklı isminin Büyük ve Küçük Çamlıca tepelerinin tam ortasında kalması sebebiyle verildiğini söylüyor. İki rivayet de mümkün.

Kısıklı, İstanbul'dan çok önce; Çelebi Mehmed devrinde Osmanlı mülküne girmişti. Burada Osmanlı sarayı için avcı kuşlar yetiştirilirdi. Aynı zamanda padişahların avlanma alanı idi. Aziz Mahmud Hüdayî Hazretleri, Üsküdar'a dergahını kurduktan

قیصیقلى

sonra Kısıklı'da da çilehane kurulmaya başladı. Bu dergâhlarla birlikte halkın buraya yerleşimi de arttı. Havası, sükûneti ve manzarası ile seçkin bir yerleşim yeri idi Kısıklı.

İstanbul'un ilk tramvay hatlarından birinin son durağı, Kısıklı idi. Projesi 1872'de çizilen ama yapımı bilahare gerçekleşen bu tramvay hattı, 1928'de faaliyete başladı. Nice güzel insan nice güzel gaye için yola çıktığında, onların ulaşımına vesile olan bu hat, 1966 yılında kaldırıldı.

Kısıklı, bugün hâlâ iki Çamlıca arasında İstanbul'u seyreden aziz bir semt. Hâlâ sakin, hâlâ muhabbet deryası ve hâlâ kendine mahsus bir iklime sahip.

▲ Kısıklı karakolu ve mahallenin bakkalını gösteren, 1900'lü yılların başında çekilmiş bir fotoğraf

► Hattat Bakkal
Arif Efendi'ye ait
sülüs hat levha

ثَلَاث

BİR ÜSLUP SÜLÜS

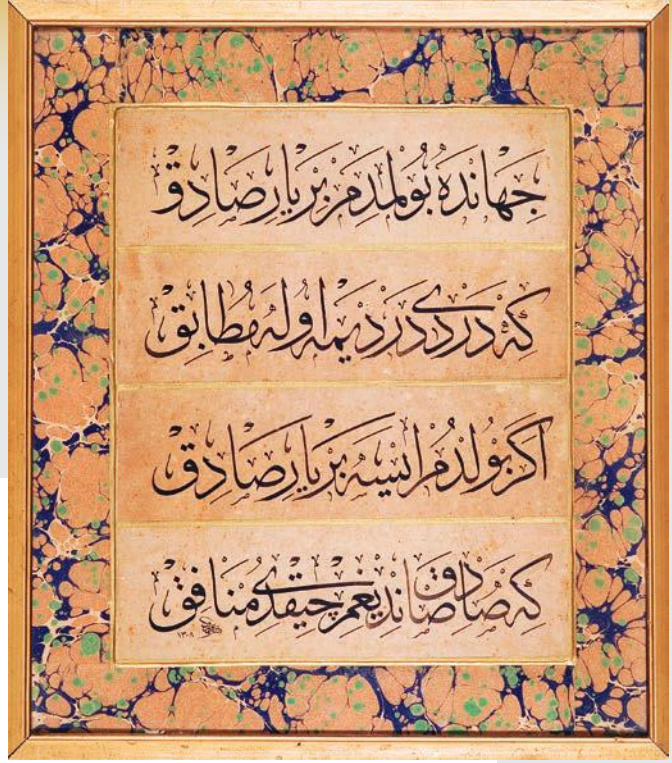
Sülüs; Hüsn-i Hat sanatının en eski, en işlenmiş, en mutena yazı üsluplarından biridir. Sülüs yazı, kûfî hattıyla beraber “ümmü'l-hat”, yani hat sanatının membaı olarak kabul edilmiştir.

Sülüs, lügatte “üçte bir” demektir. Bu hat üslubuna sülüs denmesinin sebebi, kaidelerinin üç sayısına nispetle tertip edilmiş olmasıdır. Sülüs yazıda harflerin üçte biri yuvarlaktır. Sülüs yazının kalemi, Emevî devrinin kâtiplerine tahsis edilen tomar kaleminin kalınlığının üçte biri kadardır. Yine sülüs yazıda kalemin akış ve eğimine dair kurallarda üçte bir kaidesine riayet edilmektedir. Hulasa sülüs, üçe oranlanan bir yazıdır ve ismi de buradan gelmektedir.

Hazret-i Kur'ân'ın yazılmasında evvela kûfî üslup kullanılmıştır. Kûfî yazı, geometrik ve köşelidir. Zamanla bu köşeler esnemiş ve yuvarlak hatlara sahip harfler kullanılmaya başlanmıştır.

Arap alfabesinin gelişmesi, Hazret-i Kur'ân'ın yazıya geçirilmesiyle doğrudan ilgilidir. Mukaddes kitabımızı daha güzel yazmak isteyen hattatlar, tarih içinde peyderpey yazı üslupları belirlemiş, bunları birtakım hendesî kaidelerle teçhiz etmiş ve yazıyı sanata çevirmişlerdir. Sülüs, bunların belki de en eskisidir.

Kaynaklar, sülüs üslubu belirleyen ilk hattatın İbrahim Eş-Şecerî olduğunu ifade ediyor. Talebesi Ahvel El-Muharrir ise sülüsü daha detaylı çalışmış ve geliştirmiştir. Daha sonraki yıllarda Zakif, sülüs hattı üzerine yoğunlaşmış ve bu üslubun gelişmesine katkı sağlamıştır.

İbn-i Mukle diye anılan iki sanatkâr kardeş, sahabe-i güzîn, tabiin ve tebe-i tabiin devirlerinden miras 3 asırlık yazı birikimini ilk defa tasnif etmişlerdir. Onlardan sonra İbn-i Bevvab ve çok daha sonra da Yakut El-Musta'sımî, İslâm yazısını tarif ve tasnif etmişlerdir. Sülüs üslup bu seyrin başından beri en mühim tarzlardan biridir.

İsmi zikrettiğimiz zatlar başta olmak üzere yüzlerce hattatın sülüs üslubun gelişmesinde katkısı olsa da bu güzel yazı Osmanlı hattatları elinde kemâle ermiştir. Sultan İkinci Bayezid'in himayesinde sanatını icra eden Şeyh Hamdullah, sülüs ve nesih hatlarını yeniden tanzim etmiş ve Hüsn-i Hat sanatında Osmanlı zarafetini başlatmıştır. Sülüs ve diğer yazı tipleri, Osmanlı'nın mahir hattatları elinde asırlarca şekillenmiş ve elden ele yükselmiş, incelmış ve sanatta müstesna bir makama ermişlerdir.

Sülüse emek veren bilcümle hattatları, hususiyile Ahmed Şemseddin Karahisari, Mustafa Rakım Efendi, Mustafa İzzet Efendi ve Hafız Osman Efendi'yi rahmetle yâd ediyoruz.

Berceste

Çok hizmet etmiştir "Etmedim" diyen

Behcet (Ahmed)

بہجست

چوق خلوت ایتشد ایتہم دین

طہجت احمد

Bilim Başka İlim Başka

Bize öğretilene göre Rönesans'a kadar dünya karanlık içindeydi. Bu dönemde bilimsel bir devrim yaşandı ve her şey peş peşe keşfedilmeye başlandı. Ancak ortada bir gariplik vardı. Rönesansı başlatan keşifler, Batı dünyası için yeniydi ama Doğu için yüzyıllardan beri bilinen şeylerdi. Sözü fazla uzatmadan Ortaçağ'ın kapısını aralayalım ve neresi aydınlık, neresi karanlık yerinde görelim...

1-Ebû'l İz İsmail İbn-i Rezzaz El Cezerî, tarihte ilk robotu yapıp çalıştıran bir bilim adamıdır. 1136-1206 yılları arasında yaşamıştır. Yaptığı robotlar, Moğol istilasında yok olmuş, geriye sadece resimleri kalmıştır. Ondan, günümüze sadece bir eser gelebilmiştir. Ne olabilir?..

- a-Diyarbakır Ulu Camii avlusundaki güneş saati
- b-Elektronik kum saati
- c-Transformer robot
- d-Hiçbiri

2-Sıfır "0", matematiğin olmazsa olmazıdır. Hindlilerden başka kimse bilmiyordu ama onlar için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Koca Hindistan'da adeta Kaşıkçı Elması gibi duruyordu. Bunu alan Müslüman âlimlerin sıfırla neler yaptıklarını işin uzmanları bilir. Onlar sıfırı kullanmasalardı bugünkü hâlimiz acep ne olurdu?..

a-Sayıların hiç bitmeyecek gibi uzaması "0" sayesinde. Milyar, trilyon, katrilyon gibi değerler hayal bile edilemeyecekti.

b-Hesap makineleri, en gelişmiş bilgisayarlar ve işletim sistemleri hayal bile edilemeyecekti.

c-Bugün bir defter yaprağına sığdırabilen matematik işlemi için tek ortalı defter kadar kağıt harcanıyor olacaktı.

d-Hepsi

3-Bir nokta, saniyede en az yirmi devir yapınca, hayalimizde daire gibi görünür. Elektronlar çok hızlı döndüğü için, atomların içi dolu sanılıyor. Boşluk olduğu hâlde, maddelerin hayalimizde dolu sanıldığını ilk olarak yazan 1600'lü yıllarda Hindistan'da yaşamış bir âlimdir. Adını tahmin edebilir misiniz?..

- a-İmâm-ı Rabbânî (k.s.) Hazretleri
- b-Molla Gürânî Hazretleri
- c-Zenbilli Ali Efendi
- d-İbn Kemal Paşa

4-Muhammed Battânî, astronomide öyle harika eserler ortaya koydu ki, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük 20 astronomundan biri olarak anılmaktadır. Bu yüzden Ay'daki "Albategnius" kraterinin adı onun adına ithafen verilmiştir. Ünlü bilim kurgu filmi "Star Trek: Voyager" filminde Kathryn Janeway'in ilk uzay görevinde yönettiği uzay gemisinin adı ne idi?..

- a-Al Yazmalım
- b-USS Enterprise
- c-USS Al Batani
- d-The Good, The Bad, The Ugly

5- “Arz, nesneleri kendisine doğru çekicidir. Zira yeryüzü, demiri çeken taş (mıknatıs) gibidir.” Yerçekimini anlatan bu sözü kim nerede sarf etmiş olabilir?..

a-Isaac Newton (1643-1727) İngiltere

b-Ebu'l Kâsım Ubeydullâh b. Abdillâh b.

Hurdâzbih (820-912) Bağdat

c-Komik-i şehir Nasit Özcan (1886-1943) Tarlabası

d-Filozof Sirtakis Oynaris (M.Ö. 600'ler) Atina

6- Newton, yerçekimi yasasını ağaçtan düşen elmayı seyretmek gibi oldukça eğlenceli bir yolla bulmuş olduğunu söylese de bilim tarihinde önemli bir yere sahiptir. Ancak başka keyifli iddiaları da var. Mesela?..

a-Taş düşebilir, ayı çıkabilir.

b-Altın eğer mayalanırsa başka madenlere dönüşebilir.

c-Düşene bir tekme de sen vur.

d-Kendi düşen ağlamaz.

7- Ortaçağ Avrupa'sında “Dünya yuvarlaktır!” diyen öldürülürken, Müslüman coğrafyasında Dünya'nın yuvarlaklığı hiç tartışılmadı. Çünkü 600'lü yıllardan beri Dünya'nın yuvarlaklığını biliyorlardı. Fahreddin Razi'den İmam-ı Gazali'ye kadar pek çok âlim, Dünya'nın yuvarlak olduğunu söylemişlerdir. 800'lü yıllarda yaşamış olan İbn Hurdazbih şöyle anlatır: “Yeryüzü, kürenin yuvarlak olması gibi dairevidir. Yumurtanın sarısı gibi feleğin ortasında durmaktadır.” (Mesalik ve Memalik, shf. 19) Avrupalı ise ancak 700 yıl sonra 1500'lü yıllarda Dünya'nın yuvarlaklığını kabullenebilmiştir. Kim sayesinde?..

a-Lorel & Hardi

b-Kristof Kolomb

c-Magellan

d-Kaptan Kusto

8- Ortaçağ Avrupa'sında Dünya'nın yuvarlak olduğundan başka, döndüğünü söylemek de adamı ipe götürmeye yetiyordu. Galile, “Dünya dönüyor!” dediği için engizisyon mahkemesi tarafından hesaba çekilir. Vaziyet kötüdür. Öyle bir şey söyler ki beraat eder. Ne söyler?..

a-Başım dönüyor, demek ki Dünya da dönüyor.

b-Yaptık bi çocukluk, büyükler affeder.

c-Hata etmişim.

d-Beyler! Dünya, sizin etrafınızda dönmüyor.

9- Kopernik, astronomi ile ilgili o güne kadar kimsenin bilmediği bir keşif ortaya attığını söyledi. Oysa kendinden bin yıl önce Antik Çağ'da yaşamış Nicetas adlı birinin iddiasını tekrarlamıştı. Neydi o keşif?..

a-Dünya'nın, Güneş etrafında dönmesi

b-Güneş'in yuvarlak, Dünya'nın düz olduğunu

söylemesi

c-Güneş'in bir karpuz büyüklüğünde olması

d-Güneş batarken gölgelerin uzaması

10- İlk denizaltıyı 1600'lü yıllarda Drebbel'in yaptığı söylenirse de inşa edilmemiş, kâğıt üzerinde kalmıştır. Su altında kürek çekerek kullanmak gibi marifetler İngilizlerin kafasını karıştırdığından, ilgilenen olmamış. Oysa bundan bir asır sonra 1720 yılında Haliç'te bir denizaltı gösterisi yapılmıştı. Bunun özellikleri ne idi?

a-Âniden su üzerine çıkar, açılan kapaktan çıkan birkaç genç gösteri yapar. Sonra denizaltı tekrar suya dalar ve gözden kaybolur.

b-Görenlerin anlattığına göre timsah gibi ince ve uzundur, onun gibi süzülür.

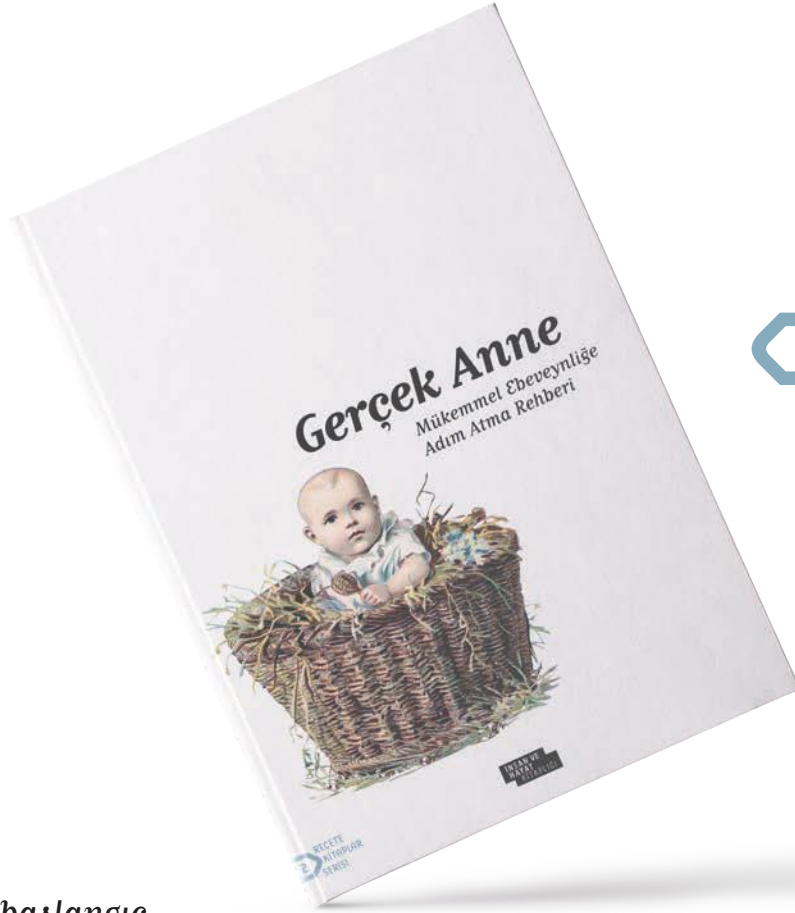
c-İnşa eden kişi, Haliç Tersanesi'nde mühendis olan İbrahim Efendi'dir.

d-Hepsi

CEVAPLAR: 1) a, 2) d, 3) a (Mektubatı Rabbânî, c. II, 44 ve 98. mektup, c. III, 68. mektup), 4) c, 5) b, (Mesalik ve Memalik, İbn Hurdazbih shf. 19), 6) b, 7) c, 8) c, 9) a, 10) d

Çocuk yetiştirmenin püf noktaları bir annenin tecrübeleriyle kaleme alındı.

- Anneliğe başlangıç
- Çocuk beslenmesi ve sağlığı
- Aile içi iletişim
- Oyun ve hareket
- Boş zaman yönetimi

Kitap bir ihtiyaktır.

İNSAN VE
HAYAT
KİTAPLIĞI

Arapça Konuřturan Set

*Arapçayı fasih şekilde konuřmak isteyenler için
hız ve zaman kazandırıcı bir rehber*

